

Wikipedie - ostrůvek jistoty ve světě dezinformací?

Lucie Schubert

lucie.schubert@wikimedia.cz

WIKIMEDIA

ČESKÁ REPUBLIKA

Dejte jí šanci!

WIKIMEDIA
ČESKÁ REPUBLIKA

Wikipedie je seriózním a
relevantním zdrojem
informací.

Jimmy Wales:

„Wikipedia nebude dokončena nikdy. Pokrok lidstva totiž postupuje každým dnem, takže směrem vpřed encyklopedii nelze uzavřít. Ale zpátky po časové ose se jednou dostaneme do stavu popsání všeho nabytého poznání.“

Co Wikipedie není

- slovník
- zpravodajské médium
- bulvární médium
- propaganda
- internetový rozcestník
- blog

Wikipedie má jasně daná pravidla, která by měli dodržovat všichni uživatelé.

Wikipedie má sofistikovaný systém kontroly.

Wikipedie je založena na dobré vůli lidí, kteří se na ní podílí.

Wikipedie je
založena na práci s
prameny a zdroji.

Wikipedie je
sekundárním či
terciárním
pramenem.

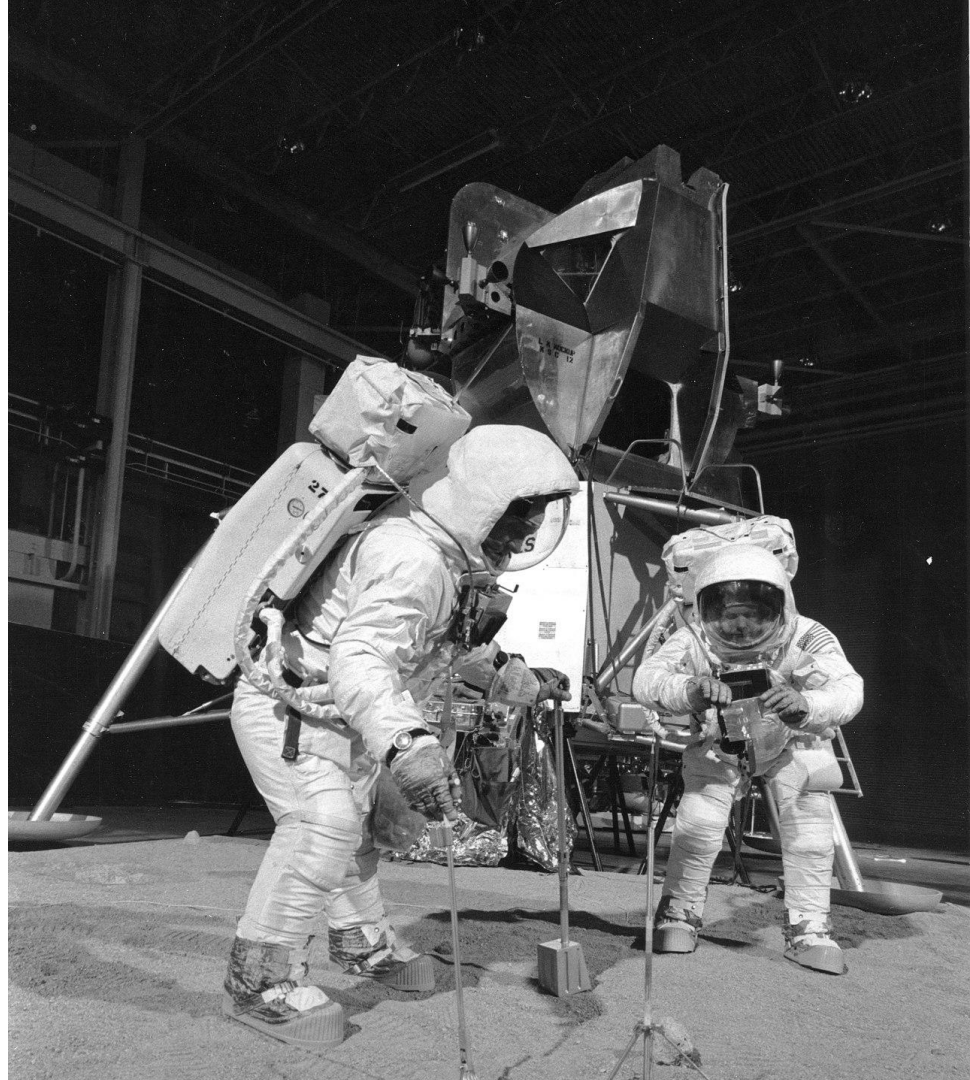
Wikipedie je
svobodným
dílem.

Wikipedie v číslech

- anglická: 6 714 039 článků
- spuštění anglické verze: 5. 1. 2001
- česká: 555 222 článků (k 23. 10. 2024)
- *16. 3. 2022 překonána hranice 500 milionu*
- spuštění české verze: 2. 5. 2002 (>20 let!)
- 2 500 aktivních uživatelů v ČR

Jaká jsou pravidla Wikipedie?

Pravidla Wikipedie

- ① Wikipedie je encyklopedie
- ② Nezaujatý úhel pohledu
- ③ Svobodné dílo
- ④ Kodex slušného chování
- ⑤ Nemá neměnná pravidla

Jak funguje systém kontroly?

Pojďme se na něj podívat!

Jak funguje systém kontroly?

Snahou je hlídat všechny nové editace (cca editací 2500 denně).

Nástroje:

- Poslední změny
- Sledované stránky
- Historie článku

Historie editací

- (teď | předchozí) ○ 10. 1. 2018, 14:09 84.242.110.234 (diskuse) .. (5 653 bajtů) (+2) .. (→*Literární dílo*) (zrušit editaci) (značky: editace z mobilu, editace z mobilního webu, školní IP)
- (teď | předchozí) ○ 15. 8. 2017, 00:03 RiniX (diskuse | příspěvky) .. (5 651 bajtů) (+22) .. {{{Portály|Televize}}}) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 19. 7. 2017, 14:42 MatSuBot (diskuse | příspěvky) **m** .. (5 629 bajtů) (-29) .. (Robot: smazání zastaralé šablony) (zrušit editaci)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:43 Jan Kovář BK (diskuse | příspěvky) .. (5 658 bajtů) (+29) .. {{{Dlouhodobě polozamčeno}}}) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:40 Jan Kovář BK (diskuse | příspěvky) **m** .. (5 629 bajtů) (0) .. (Zamk stránku „Ladislav Špaček“: Častý vandalismus ([Editace=Povolit jen automaticky schváleným uživatelům] (vyprší 18. 7. 2017, 12:40 (UTC)) [Přesunutí=Povolit jen automaticky schváleným uživatelům] (vyprší 18. 7. 2017, 12:4...)) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:40 Jan Kovář BK (diskuse | příspěvky) .. (5 629 bajtů) (+596) .. (Verze 15152062 uživatele 93.153.81.250 (diskuse) zrušena (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:39 93.153.81.250 (diskuse) .. (5 033 bajtů) (-596) .. (zrušit editaci) (značka: odstraněna reference)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:38 Harold (diskuse | příspěvky) .. (5 629 bajtů) (+482) .. (Verze 15152055 uživatele 93.153.81.250 (diskuse) zrušena, odstranění ozdrojované informace) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 11. 7. 2017, 14:37 93.153.81.250 (diskuse) .. (5 147 bajtů) (-482) .. (→*Život*) (zrušit editaci) (značky: odstraněna reference, editace z Vizuálního editoru)
- (teď | předchozí) ○ 5. 1. 2017, 16:59 Ladin (diskuse | příspěvky) **m** .. (5 629 bajtů) (+30) .. (odst.) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 22. 12. 2016, 13:39 JANdbot (diskuse | příspěvky) **m** .. (5 599 bajtů) (+21) .. {{{Autoritní data}}}) (zrušit editaci)
- (teď | předchozí) ○ 14. 11. 2016, 17:47 Horst (diskuse | příspěvky) .. (5 578 bajtů) (+1 422) .. (rv odstranění ref obsahu) (zrušit editaci | poděkovat)
- (teď | předchozí) ○ 14. 11. 2016, 17:45 81.91.211.202 (diskuse) .. (4 156 bajtů) (-1 422) .. (→*Literární dílo*) (zrušit editaci) (značky: možný vandalismus, odstraněno <references />, odstraněna reference, editace z Vizuálního editoru)

Jak funguje systém kontroly?

- Na starosti to má „chytrý dav“ (crowdsourcing) wikipedistů, kteří se koordinují pouze částečně (správcové, patroláři, revertéři)
- Problémová editace vyvolává reakci (revert, další editace, otevření diskuse)

Poslední změny

► Živé aktualizace

🔄 Zobrazit změny od 14. 9. 2023, 17:13

14. 9. 2023

- (rozdíl | historie) .. [Noguerornis](#); 17:12 .. (+19) .. [Tomwiki2016](#) (diskuse | příspěvky) (*Doplnění a úprava*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m Regina v Denis John Adams](#); 17:12 .. (+3) .. [Medojedik](#) (diskuse | příspěvky) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Google Chrome](#); 17:10 .. (0) .. [DlovanSI2](#) (diskuse | příspěvky) (*značky: editace z mobilu, editace z mobilního webu*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m Regina v Denis John Adams](#); 17:10 .. (0) .. [Medojedik](#) (diskuse | příspěvky) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Barrem](#); 17:10 .. (+170) .. [Tomwiki2016](#) (diskuse | příspěvky) (*Aktualizace údajů*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Miroslav Pangrác](#); 17:10 .. (+115) .. [Dobroš](#) (diskuse | příspěvky) (*→Dílo (výběr): datum Panteon*) (*značka: Google Analytics*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Five Nights at Freddy's 2](#); 17:09 .. (+2) .. [Maty107](#) (diskuse | příspěvky) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Digitální tisk](#); 17:09 .. (+1 722) .. [2a02:8308:a191:3f00:c530:1ade:47bc:66c0](#) (diskuse) (*Rozšíření textu + doplnění zdrojů*) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Five Nights at Freddy's 2](#); 17:08 .. (-3) .. [Maty107](#) (diskuse | příspěvky) (*→Minihry*) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Hypsilophodontidae](#); 17:07 .. (+75) .. [Tomwiki2016](#) (diskuse | příspěvky) (*Doplnění a úprava textu*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Zénón z Eleje](#); 17:07 .. (-27) .. [Kryštof Kalvach](#) (diskuse | příspěvky) (*značky: editace z mobilu, editace z mobilního webu, editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Cate Le Bon](#); 17:06 .. (+3 354) .. [Někdo úplně jiný](#) (diskuse | příspěvky) (*malé doplnění, kategorie, rozšíření diskografie*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m LauncherOne](#); 17:05 .. (+24) .. [Mykhal](#) (diskuse | příspěvky) (*→Starty: TODO +2 - rok starý start (5.) a fail z ledna*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m Kraj Vysočina](#); 17:05 .. (+29) .. [Osidor](#) (diskuse | příspěvky) (*úprava*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m Regina v Denis John Adams](#); 17:05 .. (-1) .. [Medojedik](#) (diskuse | příspěvky) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Yvonne Přenosilová](#); 17:05 .. (+996) .. [Jklamo](#) (diskuse | příspěvky) (*→Divadlo: +podrobněji*) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Hypsilophodon](#); 17:04 .. (+47) .. [Tomwiki2016](#) (diskuse | příspěvky) (*→Popis: úprava textu*) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [Kostel svatého Františka z Pauly \(Albrechtice\)](#); 17:04 .. (+28) .. [RomanM82](#) (diskuse | příspěvky) (poděkovat)
- (rozdíl | historie) .. [m Regina v Denis John Adams](#); 17:04 .. (+7) .. [Medojedik](#) (diskuse | příspěvky) (*značka: editace z Vizuálního editoru*) (poděkovat)

Jak funguje systém kontroly?

- Nové editace od nováčků a neregistrovaných uživatelů (cca 500 denně) jsou označovány jako „neprověřené“
- skupina patrolářů (cca 65 lidí) je prochází a označuje jako „prověřené“
- prověřeno je ale asi jen 60–70 % těchto editací
- další editace jsou posouzeny jinými Wikipedisty bez funkce „ověřování“, takže zkontrolováno je toho asi víc.

Seznamy

Úpravy

Úpravy, neboli vylepšování nedostatků, jsou subjektivně zaměřené změny za účelem vylepšování Wikipedie.

- **Biografie nedávno zemřelých**
Je potřeba kontrolovat, zda úmrtí podle Wikidat byla promítnuta do textu a kategorizace článků.
- **Celkově zpochybněné články**
Články nebo části článků, u kterých byla zpochybněna nezaujatost, ověřitelnost, faktická přesnost nebo encyklopedičnost.
- **Fakticky zpochybněné články**
Články nebo části článků, u nichž není jisté, jestli odpovídají skutečnosti.
- **Cizojazyčné články**
Články nebo jejich části, které nejsou napsány v češtině a je potřeba je přeložit, aby nebyly smazány.
- **Články k aktualizaci**
Články nebo jejich části, které jsou zastaralé a potřebují aktualizovat.
- **Články k jazykové úpravě**
Články nebo části článků, u nichž je potřeba provést jazykovou korekturu. (*Pravopisné rady*)
- **Články k rozdělení**
Články, které by se měly rozdělit na dílčí témata.
- **Články ke sloučení**
Články, které by bylo vhodné spojit do jednoho.
- **Požadované přesuny**
Články, u nichž byl navržen přesun na jiný název.
- **Články k úpravě**
Články, které je třeba po obsahové stránce nějakým způsobem dopracovat či upravit.
- **Články k urgentní úpravě**
Ke smazání po 14 dnech od zařazení do kategorie, nejsou-li upraveny.
- **Články k wikifikaci**
Články, které je třeba po vzhledové stránce sladit se *stylem* ostatních článků.
- **Články, které nejsou neutrální**
Články obsahující formulace, které vyjadřují jen jeden úhel pohledu.

Periodická kontrola

Periodická kontrola slouží k odhalování zapomenutých věcí.

- **Články obsahující tabulky HTML** ↗
Je-li to možné, tabulky HTML převádět na tabulky Wikipedie.
- **Články reagující na aktuální události**
Odstranit {{Aktuální}} , je-li tam příliš dlouho.
- **Neprojené (vzniklé překladem)**
Seznam článků, které nejsou propojené přes Wikidata.
- **Články obsahující subjektivní formulace**
Manuální seznam článků, které obsahují slova typu *bohužel*, *naštěstí*, *bezespору* atp.
- **Nevhodné externí odkazy**
Projít seznamy výskytnů a promazat z článků.
- **Rozpracované stránky**
Odstranit {{Pracuje se}} nebo {{Ve výstavbě}} , je-li tam příliš dlouho.

Wikimedia není jen Wikipedie

Představíme si další projekty Wikimedia

Projekty Nadace Wikimedia

Proč je dobré se zapojit?

Stát se Wikipedistou přináší řadu výhod. O některých z nich si nyní povíme.

Jan Sokol:

„Znám řadu velmi vzdělaných vrstevníků, kteří si stěžují, že nemají do čeho píchnout, a je přirozené, že to, co vědí, chtějí někomu předat. Tak proč je nepozvat na Wikipedii?“

Kurz Senioři píší Wikipedii, Ostrava, Ikcur (Vlastní dílo), CC BY-SA 4.0

Olomoucký Wikisraz, leden 2023, Pavel Bednarik (WMCZ) (Vlastní dílo), CC BY-SA 4.0

Jak se zapojit?

Zde jsou možnosti.

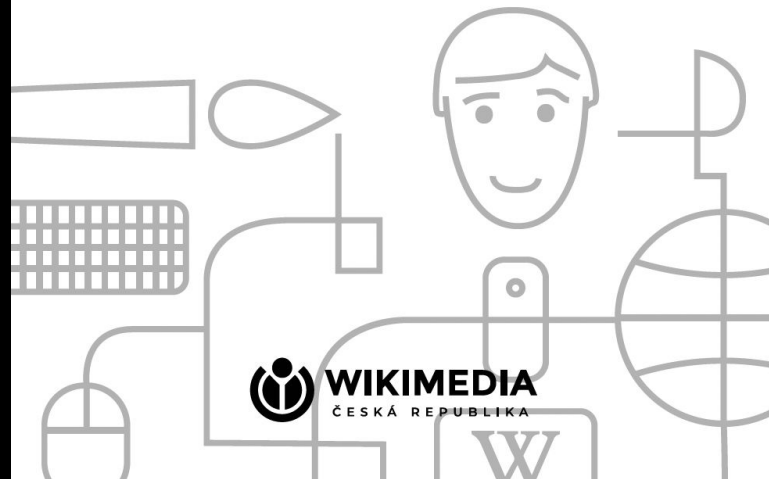
Wikipedie a vzdělávání

Příručka Uč (s) Wiki

PŘÍRUČKA

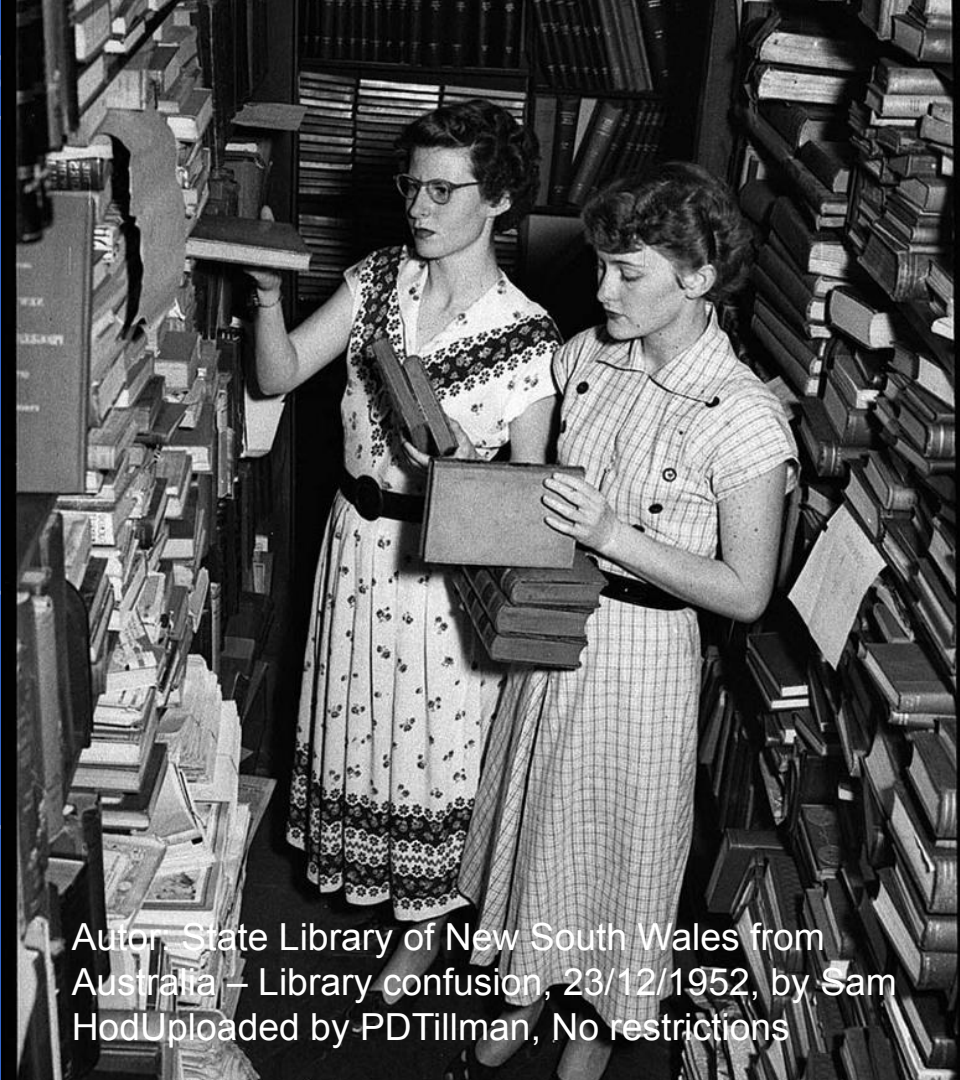
UČ (S) WIKI

kurzy

Podpora knihovníků

- Základy editování Wikipedie
- Workshop editování Wikipedie
- Jak učit seniory psát Wikipedii
- další kurzy na míru (wikidata, infoboxy, commons, wikiškoly...)

Autor: State Library of New South Wales from Australia – Library confusion, 23/12/1952, by Sam HodUp
Uploaded by PDTillman, No restrictions

(DVPP) kurzy

Podpora učitelů

- Kurz I - Základy Wikipedie-Wikipedie jako vzdělávací nástroj
- Kurz II - Jak editovat Wikipedii ve výuce (ICT)
- Kurz III - Uč (s) Wiki

Skleníkový afekt

Reading Wikipedia in Classroom RWIC

RWIC je klíčový program nadace WF pro učitele, který pomáhá pedagogům i studentům rozvíjet důležité dovednosti v oblasti mediální a informační gramotnosti pro 21. století.

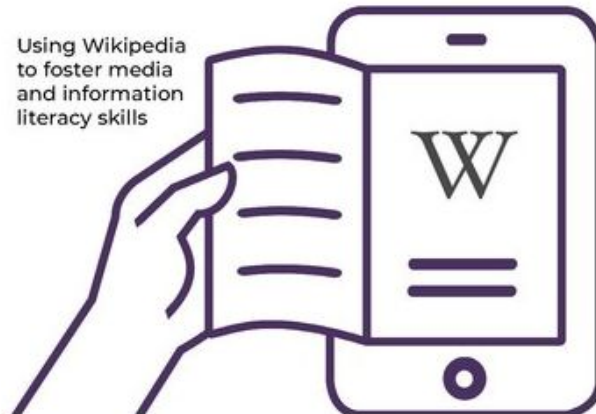
Teacher's Guide

Reading Wikipedia

in the Classroom

Module 1

Using Wikipedia
to foster media
and information
literacy skills

Výstupy:

- Porozumění tomu, jak se vytvářejí informace
- Jak přistupovat k obsahu online a jak jej vyhodnotit
- Jak porozumět předsudkům, biasům a obsahovým mezerám v informacích, které konzumují.

Adaptaci metodiky a programu na národní realitu aktuálně zvažujeme.

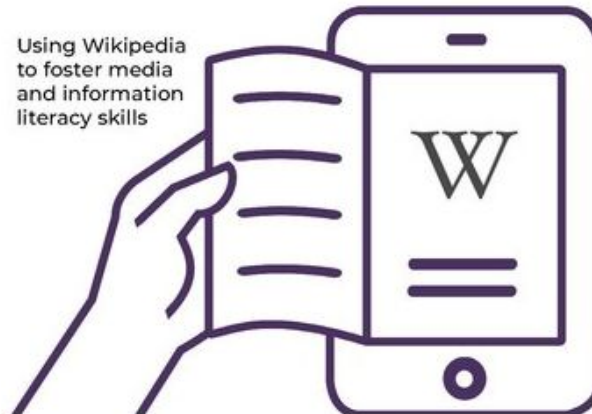
Teacher's Guide

Reading Wikipedia

in the Classroom

Module 1

Using Wikipedia
to foster media
and information
literacy skills

Kurzy pro učitele i
studenty - živě i online.
Přednášky, školení.
DVPP

Wikikluby,
wikisrazy,
wikiporadna,
tématické
editatony.

medialka.wikimedia.cz

Wikipedie a mediální vzdělávání spolu úzce souvisejí a doplňují se.

WIKIMEDIA
ČESKÁ REPUBLIKA

Wikimedia a mediální vzdělávání

- 1 Portál ~ medialka.wikimedia.cz
- 2 Wikiverzita
- 3 Wikipedie jako nástroj

Mediální gramotnost

[upravit](#)

Mediální gramotnost představuje lidskou dovednost přístupu k **médiím**, chápání a kritického vyhodnocování jejich obsahu, případně schopnost vytvářet vlastní mediální sdělení a obsahy. Samotný **pojem** mediální gramotnost se v Česku hojně používá v různých odvětvích, ať už v diskusích o novinářském vzdělávání a etice, o obsahu a účelu školního vzdělávání, projektech s mládeží financované **Evropskou unií**, nebo také o zákonem zavedenou odpovědnost distributorů audiovizuálních obsahů na vyžádání (tzv. **video-on-demand**). Pro termín lze najít více definic, které se od sebe více či méně liší, v základu jsou si však dosti podobné a záleží na tom, v jaké době a pro jaký účel či v jakém oboru byly formulovány. Liší se tak například definice **pedagogické**, **mediálněvědní** nebo **jazykovědné**, politické a zákonné. V Česku je diskuse o tomto termínu silně propojena s diskusí o školní **mediální výchově**.

Článek měsíce

[upravit](#)

Fake news (doslovně „falešné zprávy“) jsou žánr tzv. žluté žurnalistiky (bulvární či neetické novinařiny) úmyslně šířící dezinformace či hoaxy za účelem ovlivnit a zmanipulovat příjemce. Do žánru fake news nepatří parodie či satira. Doménou fake news v současné době bývají dezinformační weby, sociální sítě, šířeny ale mohou být prostřednictvím všech mediálních platform. Původem tak sahají i do doby vynalezení knihtisku.[3] Za jednu z nejstarších a zároveň plně moderních kauz tohoto druhu je považován tzv. Velký měsíční podvod (Great Moon Hoax) z roku 1835, k němuž došlo ještě před vznikem neologismu „fake news“.

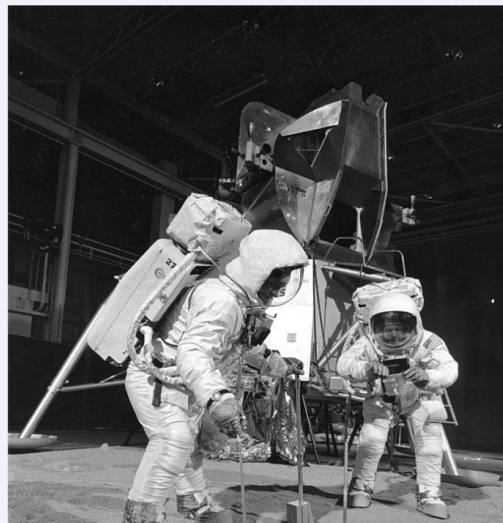
Spojení „fake news“ je neologismus. Jeho nepřesné používání může přinášet i problémy. Fake news jsou smyšleným dílem. Každá fake news musí být uvěřitelná, proto se musí z části zakládat na důvěryhodných informacích. To také vyžaduje její přizpůsobení kontextu v místě zveřejnění. Na obdobných principech se tvoří i tzv. urban legends, které ale na rozdíl od fake news má primární cíl pobavit, nikoliv zmanipulovat

Great Moon Hoax
předběhl tradici fake news
již v roce 1835

Obrázek měsíce

[upravit](#)

Partnerství a GLAM

Programy pro partnerství & GLAM

- Instituce mají cenný obsah, který Wikimedia dokáže dostat k násobně většímu počtu lidí a také jej uvést do kontextu dalších témat.
- Otevřené výukové zdroje zahrnují veškeré kurzy, studijní materiály, moduly, učebnice, streaming videa, testy, software a jakékoli jiné nástroje, materiály nebo techniky používané na podporu přístupu ke znalostem“

Wikimedia a svobodná kultura na internetu

Celosvětově hnutí Wikimedia bojuje za prostředí, které je přívětivé k principům otevřené kultury, lobby kancelář v Bruselu a další aktivity. Na národní úrovni - informace pro instituce o jejich právech, česká legislativa, principy svobodné kultury.

Držíme roli na poli veřejného zájmu - běžná veřejnost obvykle tahá za nejkratší konec proti velkým hráčům na trhu.

Participace na tzv. čtvrté vlně digitalizace - uvolnění digitalizátů pro širokou veřejnost - naše platformy umožňují jejich ukládání, zpracování a používání (paměťové instituce, GLAM). Získáváme partnery pro uvolňování a pomáháme jim digitalizáty zveřejnit.

Děkuji!

wikimedia.cz

lucie.schubert@wikimedia.cz

WIKIMEDIA
ČESKÁ REPUBLIKA